

PROGRAM SPOPOLNJEVANJA

GLUHE IN NAGLUŠNE OSEBE V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

ANDRAGOŠKI CENTER SLOVENIJE

ZBIRKA PROGRAMOV ANDRAGOŠKEGA USPOSABLJANJA IN POPOLNJEVANJA ANDRAGOŠKEGA CENTRA SLOVENIJE

Program: **GLUHE IN NAGLUŠNE OSEBE V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH**

Leto nastanka programa: **2022**

Leto zadnje revizije programa: /

Leto prenehanja programa: **program se izvaja**

Jezikovni pregled: **besedilo ni lektorirano**

Objava: **http://izobrazevanje.acs.si/programoteka_as/**

Pripravo revizije programa in objavo na spletu je omogočilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije.

SPLOŠNI DEL

1. IME PROGRAMA

Gluhe in naglušne osebe v izobraževanju odraslih

2. UTEMELJENOST PROGRAMA

Program smo pripravili v želji, da bi izobraževalci odraslih spoznali specifične potrebe gluhih in naglušnih oseb v izobraževanju.

Z njim želimo izobraževalce odraslih seznaniti z osnovnimi pojmi, povezanimi z gluhoto in naglušnostjo in različnimi ustreznimi pristopi pri poučevanju gluhih ali naglušnih udeležencev izobraževanja, z namenom, da bi z njimi vzpostavili uspešno in učinkovito komunikacijo in jim omogočili enakovredno vključenost v izobraževalni proces.

Izobraževalci odraslih se pri svojem delu vse pogosteje srečujejo z udeleženci s posebnimi potrebami, med katere sodijo tudi gluhi in naglušni. Gluhe in težko naglušne osebe imajo težave pri sporazumevanju, dostopu do informacij in vključevanju v socialno okolje. Posledično so prikrajšane tudi pri izobrazbi in vključevanju na trg dela.

Gluhota predstavlja posebno okoliščino, saj gre za nevidno invalidnost, zato smo slišči šele ob neposrednem stiku z gluho ali naglušno osebo postavljeni v situacijo, ko moramo premostiti komunikacijske ovire. Pogosto so za ta prvi stik značilne zadrega, nemoč in nevednost, kako se z njimi sporazumeti.

Gluhe in naglušne osebe so zelo heterogena skupina, ki se po stopnji in času izgube sluha ter načinu komunikacije, močno razlikujejo. Iz tega izhajajo njihove različne sposobnosti in specifične potrebe, ki jih moramo upoštevati v procesu izobraževanja. Prav slednje za izobraževalce predstavlja najtežji izziv, saj se je kot najustreznejša rešitev izkazal individualni pristop, ki pomeni vsakemu posamezniku prilagojeno strategijo za uspešno učenje.

Čas nastanka okvare sluha je pomemben podatek, ki vpliva na razvoj govora, jezika in komunikacije. Težja kot je naglušnost, bolj je otežena komunikacija, kar pogosto vodi v izključenost in osamljenost. Osebe, ki so gluhe od rojstva oz. so oglušele pred razvojem govora, so uporabniki znakovnega jezika. V procese izobraževanja se lahko vključujejo s pomočjo tolmača za slovenski znakovni jezik (SZJ). Pravica do uporabe SZJ je določena v Ustavi, njegovo uporabo pa določa Zakon o uporabi SZJ (Uradni list RS, št. 96/2002).

Gluhota in naglušnost še vedno ostajata slabo razumljeni, saj se ljudje večinoma ne zavedamo, kako pomemben je sluh za razvoj jezika; vpliv izgube sluha je najočitnejši na področju govornega jezika, saj vpliva na bralno sposobnost in razvoj pismenosti in ima zato pomembne posledice na vseh področjih učenja in izobraževanja.

Zaradi otežene komunikacije smo pogosto v dilemi, kako bi se odzvali, na kakšen način bi se sporazumeli z osebami s težjo okvaro sluha in se v strahu ali zadregi raje umaknemo. Zato je pomembno, da se izobraževalci odraslih seznanijo s temeljnimi pojmi povezanimi z gluhoto in naglušnostjo, saj se le tako lahko ustrezno odzovejo, kadar pridejo v stik z gluho ali naglušno osebo in ji na primeren način pomagajo pri učenju in vključitvi v skupino. Večina težav gluhih in težje naglušnih namreč izvira iz pomanjkljivega znanja sporazumevanja s slišječimi. Najpomembnejši je odnos slišječih do oseb, ki imajo težave s sluhom; razumevanje, pravi pristop in ozaveščanje o tem, kako zelo je zanje pomembno, da jih obravnavamo brez predsodkov.

Gluhi in težje naglušni potrebujejo več časa za razumevanje, sprejem in predvsem predelavo informacij; čas koncentracije je pri njih krajši, saj težje sledijo razlagi in se hitreje utrudijo. Slabe komunikacijske veščine, slaba jezikovna podlaga, nezadostno predznanje in okrnjena splošna poučenost, pa samo še dodatno omejujejo napredovanje v izobraževalnem procesu in so glavni vzrok za slabšo izobraženost gluhih.

Tudi če imajo gluhi ali težje naglušni višjo izobrazbo, težje dobijo zaposlitev na svojem področju, saj se jih delodajalci izogibajo, zato večinoma delajo na manj zahtevnih in slabše plačanih delovnih mestih. Zaradi različnega načina komunikacije pa predstavljajo velik izziv za izobraževalce odraslih, ki se morajo najprej soočiti z lastnimi prepričanji in stereotipi o ljudeh z izgubo sluha; izpostavimo lahko npr. nepoznavanje, nerazumevanje in ne sprejemanje gluhoti ali težje naglušnosti. Največji izziv, s katerim se soočajo gluhi uporabniki SZJ, je (ne)dostopnost do izobraževanja v lastnem jeziku. Epidemija covid-19 je še dodatno otežila izobraževanje gluhih in težje naglušnih na vseh ravneh izobraževanja, saj spletne aplikacije zanje predstavljajo oteževalno okolje, maske pa veliko oviro pri sporazumevanju. Zato bodo lahko samo tisti izobraževalci odraslih, ki bodo spoznali specifičnost izobraževanja oseb z okvaro sluha, ozaveščali in z znanjem pripomogli k bolj vključujoči družbi in sprejemanju ljudi, ki zaradi ovir pri komunikaciji pogosto ostajajo neinformirani in izključeni iz družbenega dogajanja.

Temeljna sporočila programa so:

- ▶ Gluhi, naglušni in ljudje s polževim vsadkom morajo imeti enake možnosti izobraževanja s prilagoditvami glede na potrebe posameznika.
- ▶ Ozaveščenost izobraževalcev odraslih o gluhoti in naglušnosti je zelo pomembna, saj moramo graditi družbo sodelovanja, v kateri podpiramo različne potrebe.
- ▶ Potrebno je preseči predsodke, da gluhi niso sposobni in da je komunikacija ovira v procesu izobraževanja.
- ▶ V izobraževalnem procesu je treba zagotoviti inkluzivne prakse; individualiziran pristop, prilagojen program in načrt izvajanja.
- ▶ Izvajalci izobraževanja odraslih so dolžni spoštovati ustavno in zakonsko pravico gluhih do tolmača SZJ in svobodne rabe njihovega jezika.
- ▶ Ustrezni pristopi izobraževalca odraslih pri podajanju učnih vsebin in ustrezna komunikacija z gluhi ali naglušnimi udeleženci omogočajo njihovo enakovredno sodelovanje in vključevanje v izobraževalni sistem in s tem tudi v širšo družbeno življenje.

3. CILJNA SKUPINA

Program je namenjen različnim strokovnim sodelavcem na področju vzgoje in izobraževanja, predvsem pa:

- ▶ pedagoškimi in andragoškim delavcem,
- ▶ učiteljem različnih strok, ki delajo v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju odraslih,
- ▶ izobraževalci v neformalnem izobraževanju odraslih,
- ▶ vodjem in organizatorjem izobraževanja odraslih,
- ▶ svetovalcem v izobraževanju odraslih,
- ▶ svetovalcem za kakovost v izobraževanju odraslih,
- ▶ strokovnim aktivom in učiteljskim zborom,
- ▶ ravnateljem, direktorjem in drugim menedžerjem,
- ▶ mentorjem in inštruktorjem v podjetjih in organizacijah,
- ▶ notranjim trenerjem v podjetjih.

Glede na delovni položaj je mogoče pričakovati, da gre za osebe, ki imajo:

- ▶ večinoma univerzitetno izobrazbo različnih smeri,
- ▶ različne izkušnje z izobraževanjem odraslih (od zelo izkušenih do začetnikov).

4. CILJI/ZMOŽNOSTI

Cilji programa

Udeleženci:

- ▶ se seznanijo z osnovnimi pojmi; kaj je gluhost/naglušnost,
- ▶ spoznajo način usvajanja jezika pri gluhih in naglušnih,
- ▶ razumejo razliko med pojmom gluhost in naglušnost,
- ▶ se seznanijo z ustavnimi in zakonskimi pravicami, ki jih imajo gluhi in naglušni uporabniki SZJ,
- ▶ spoznajo formalno organiziranost in vlogo društev gluhih in naglušnih,
- ▶ prepoznajo posebne potrebe gluhih in naglušnih odraslih oseb ter razumejo, da so odstopanja od pričakovanih rezultatov pogosto posledica okvare sluha,
- ▶ spoznajo prilagoditve pri izvajanju izobraževanja gluhih in naglušnih,
- ▶ spoznajo, da uspešnost osebe z okvaro sluha v izobraževalnem procesu ni odvisna le od stopnje izgube sluha, temveč tudi od prilagoditev, podpore in pomoči, ki so jih deležne,
- ▶ spoznajo, kako pomembno je, da se osebe z okvaro sluha čutijo sprejete, razumljene, »slišane« in enakovredne,
- ▶ razvijejo sporazumevalne spretnosti in veščine za kar se da uspešno poučevanje gluhih in naglušnih,
- ▶ razvijejo sproščen način komunikacije brez predsodkov do gluhih/naglušnih,

- ▶ s pridobljenim znanjem osveščajo splošno javnost in tako prispevajo k boljšemu razumevanju gluhoste in naglušnosti in preprečevanju diskriminatorne obravnave oseb z okvaro sluha.

5. TRAJANJE PROGRAMA

Program traja 8 pedagoških ur.

6. POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM, PRIZNAVANJE ŽE PRIDOBLENEGA ZNANJA, POGOJI ZA NAPREDOVANJE, POGOJI ZA DOKONČANJE PROGRAMA

Pogoji za vključitev

Posebni pogojev za vključitev ni.

Priznavanje že pridobljenega znanja

Priznavanje že pridobljenega znanja v tem programu ni mogoče.

Pogoji za napredovanje

Program ne predvideva pogojev za napredovanje.

Pogoji za dokončanje

Pogoji za dokončanje programa so:

- ▶ stoođstotna udeležba in
- ▶ sodelovanje pri organiziranem spopolnjevanju.

7. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

Znanje se preverja:

- ▶ s spremljanjem dejavne udeležbe in sodelovanja posameznika med potekom programa.

POSEBNI DEL

8. ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA

Organizacija programa Gluhe in naglušne osebe v izobraževanju odraslih predvideva skupino do 20 udeležencev. Program je sestavljen iz posameznih zaokroženih tem, ki se izpeljejo v obliki predavanj in delavnic.

Pri izpeljavi programa so predvideni naslednji učni pripomočki: računalnik s projektorjem in platno ali interaktivna tabla oz. zaslon, prenosni računalniki za udeležence in delujoče brezžično omrežje.

Za izpeljavo programa morajo biti zagotovljeni tudi prostorski pogoji: učilnica, prirejena za izobraževanje odraslih.

Program se lahko izpelje tudi v obliki izobraževanja na daljavo.

9. SKLOPI/PREDMETNA PODROČJA/PREDMETNIK/TEME

Program sestavljajo naslednje teme:

TEME	TRAJANJE v pedagoških urah
Opredelitev gluhotе/naglušnosti ter vpliv na usvajanje jezika in izobraževanje	2
Znakovni jezik in njegovi uporabniki	2
Ustavne in zakonske pravice gluhih oseb ter formalna organiziranost gluhe skupnosti	1
Načela uspešnega sporazumevanja in dela z gluhihmi/naglušnimi osebami	3
SKUPAJ	8

10. LISTINA

Udeleženci po koncu programa ob izpolnjevanju pogojev, ki jih predvideva, prejmejo potrdilo ACS o uspešno zaključenem usposabljanju oz. spopolnjevanju. V njem so navedeni: naziv potrdila, podatki o prejemniku potrdila (ime in priimek, datum in kraj rojstva), ime programa, trajanje programa v celoti, trajanje delov programa, število pridobljenih točk, vsebina programa, podatek, da je udeleženec izpolnil pogoje za dokončanje programa, pridobljeni naziv in zmožnosti, ime in priimek ter podpis vodje programa usposabljanja ali spopolnjevanja, ime in priimek ter podpis direktorja ACS, kraj in datum izdaje potrdila, številka potrdila, logotipi projektov in ACS, žig ACS.

11. SESTAVLJAVCI PROGRAMA

Program je v sodelovanju z mag. Zdenko Birman Forjanič pripravila Veronika Ciglar, prof. slov., svetovalka.

